

Działalność Ochotniczych Straży Pożarnych w kontekście przemian więzi społecznych na polskiej wsi

Abstrakt wystąpienia – seminarium IRWiR PAN, 3 czerwca 2019 r.

Polska wieś doświadcza obecnie zjawisk wpływających na zmianę (rozluźnienie) więzi społecznych konstytuujących społeczności wiejskie. Wskazać trzeba przede wszystkim: (a) depopulację obszarów peryferyjnych; (b) migracje wahadłowe za pracą i nauką; (c) deficyty rynku pracy i rynku usług skutkujące obniżeniem poziomu życia ludności; (d) różnicowanie stylu życia ludności wiejskiej. Zjawiska te niewątpliwie wpływają na działalność tradycyjnie wiejskich NGO (tj. silnie zintegrowanych wewnętrznie, zakorzenionych lokalnie, bazujących na bezpośredniej, osobowej styczności członków), co powinno być najłatwiej obserwowalne w najliczniejszej grupie tych organizacji tj. w Ochotniczych Straży Pożarnych (ok. 16 000 jednostek pożarniczych oraz ok. 690 000).

Referat oparty będzie na przeglądzie literatury oraz pierwszych danych pozyskanych w toku realizacji projektu badawczego finansowanego ze środków NCN. Autor podejmie próbę zobrazowania zróżnicowań OSP w Polsce pod względem struktury organizacji oraz typu ich działalności (przedstawione zostaną schematy analityczne wykorzystane w projekcie). Uwaga zostanie skupiona nie tylko na działalności ratowniczo-gaśniczej, ale też realizowanej na polu np. sportowym, kulturalnym, wychowawczy, prozdrowotnym i religijnym. W czasie wystąpienia zostaną omówione problemy, z którymi boryka się ruch pożarniczy w Polsce oraz konsekwencje tychże dla życia zbiorowego polskiej wsi (w relacji do innych instytucji). Clue rozważań stanowić będzie analiza szeregu czynników determinujących stopień aktywności OSP oraz mechanizmów przeciwdziałania kryzysom organizacji. Wystąpienie wpisze się tym samym – w nadziei autora – w dyskusję nad kształtem i kierunkami przeobrażeń trzeciego sektora na polskiej wsi w XXI wieku.